

OPHAVSRET OG LICENSIERINGSMETODER

ERHVERSAKADEMI DANIA, SKIVE
MULTIMEDIEUDDANNELSEN
VELI ADAY

UNDERVISER: MORTEN SCHMITH

03.11.2020

SKRIFTLIGT OPGAVE OM RETTIGHEDER & LICENSER

ANSLAG: 2456

PERSONDATALOVEN/GDPR

GDPR, Databeskyttelsesforordningen og Persondataforordningen er det samme. GDPR står for General Data Protection Regulation, og er en lovgivning, som er indført af EU. Databeskyttelsen blev særlig relevant d. 25. maj 2018, da alle virksomheder fra denne dato skulle efterleve GDPR-reglerne. (*gdpr.dk, u.d.*)

GDPR har som formål at styrke og ensrette databeskyttelsen for individer i EU. Det primære mål med GDPR er at sikre borgerne kontrol over deres persondata og forenkle lovgivningen vedrørende international handel. Ved at ensrette love og regelset inden for EU. (*Bisnode, u.d.*)

IMMATERIELLE RETTIGHEDER

Immaterielle rettigheder betyder, at man har rettigheden over en opfindelse, altså en ny ide. Immaterielle rettigheder er en fællesbetegnelse for forskellige former for rettigheder over opfindelser. Opfindelsen kan have mange forskellige former, det kan f.eks. være en teknisk detalje i et produkt, et musikstykke eller et navn. Ved hjælp af immaterielle rettigheder kan man opnå eneretten til at anvende opfindelsen erhversmæssigt. Immaterielle rettigheder kaldes også for IPR (på engelsk - Intellectual Properties Rights). (*systime, u.d.*)

GDPR handler for virksomheder om at sikre kunder og ansattes oplysninger i praksis. Lovgivningen inkluderer mange regler, som kan være svære for særlig mindre virksomheder at skabe overblik over. Næsten alle virksomheder er dog opfattet af GDPR loven, og som virksomhedsejer er du ansvarlig for, at i følger lovgivningen.

GDPR gælder alle organisationer verden over, der behandler persondata om borgere fra Den Europæiske Union (EU)

- **Persondata* betyder alle informationer i relation til en identificeret og identificerbar fysisk person. De inkluderer data om en genetiske, mentale, kulturelle, økonomiske og sociale oplysninger.
- **Følsomme* persondata er persondata, fx om racemæssig eller etnisk oprindelse, politiske holdninger, religiøse eller filosofiske overbevisninger; medlemskab af faglige organisationer, data redrørende sundhed, seksualliv og seksuel orientering, genetiske data eller biometriske data. (*bisnode, u.d.*)

OPHAVSRET

Som kunster eller designer har du en række lovfæstede rettigheder i forhold til andres brug af dine litterære eller kunstneriske værker, hvad enten de er tilgængelige online eller i fysisk form.

Generelt gælder det, at den, der har skabt et litterært eller kunstnerisk værk, har ophavsret til værket. Det betyder, at ophavsmanden eller rettighedshaveren har eneret til at fremstille eksemplarer af værket og til at gøre det tilgængeligt for andre indtil 70 år efter ophavsmandens død. Hvis du vil bruge et litterært eller kunstnerisk værk på en måde, der er omfattet af ophavsmandens eller rettighedshaverens eneret, kræver det normalt tilladelse, medmindre det er tilladt efter en særregel i ophavsretsloven.

Reglerne om ophavsret skal overordnet balancere mellem to hensyn. På den ene side skal det sikres, at kunstnere og designere får betaling for andres brug af deres værker. På den anden side skal brugernes adgang til samt udbredelsen af litterære eller kunstneriske værker ikke begrænses unødigt. Reglerne er således både samfundets, rettighedshavernes og brugernes interesse, da det tilskynder til en produktion og udbredelse af kunst og design. (*kum, u.d.*)

COPYRIGHT

Ophavsret, som på engelsk hedder copyright, og oftest illustreres ved © symbolet, betyder overordnet, at et værk er beskyttet mod at blive kopieret og vist eller brugt i offentligheden. Copyright-mærket er dog ikke en betingelse i dansk ret, for at værket er beskyttet. (*Legal Desk, u.d.*)

Det kan f.eks. være en hjemmeside, som jeg har lavet og hvis min konkurrent kopierer/stjæler billederne, logoet, tekster osv.

Man skal ikke altid spørge om lov før man bruger et værk. Der findes en række situationer, hvor det er tilladt at anvende og dele ophavsretsligt beskyttet materiale uden at spørge først. Man må f.eks. citere bøger, artikler m.m. (*Allborg Universitet, u.d.*)

• ANVENDELSE AF VÆRKER FRA SOCIALE MEDIER

Det meste af det indhold, som en bruger lægger på et socialt medie, vil kunne anses som værker i ophavsretslovens forstand. Både tekster, billeder, lyd og videoer vil ofte have værkshøjde. For så vidt angår visse værker, navnlig tekster eller billeder, kan der opstå spørgsmål, om det pågældende indhold har værkshøjde. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor teksten kun består af enkelte ord. Det ligger dog uden for denne artikels rammer at behandle spørgsmålet om værkshøjde.

Ophavsmanden til et værk opnår, jf. ophavsretslovens § 2, stk. 4, nr. 1, eneret til at overføre værket for almenheden, herunder at tilrådighedsstille værket på en sådan måde, at almenheden får adgang til værket på et individuelt valgt sted og tidspunkt. At lægge et værk på et socialt medie indebærer en tilrådighedsstilling for almenheden. Ophavsmanden har således eneret til at lægge sit værk på et socialt medie.

Eneretten indebærer også, at ingen andre som udgangspunkt må anvende de værker, som ophavsmanden har lagt på et socialt medie. For dette udgangspunkt gælder dog en række vigtige undtagelser.

For det første er det muligt, at en person kan anvende værket lovligt i henhold til en af ophavsretslovens undtagelser til eneretten. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis personen anvender dele af værket som citat, eller hvis værket anvendes inden for den private sfære.

For det andet kan et værk lagt på et socialt medie anvendes af andre, hvis disse opnår en konkret tilladelse fra ophavsmanden til anvendelsen ved at spørge ophavsmanden direkte. På samme måde kan et værk anvendes, hvis der er indgået en generel og direkte aftale med ophavsmanden om brug af (visse af) dennes værker. En ophavsmand og dennes værker kan også være omfattet af en sådan aftale kollektivt gennem et fagforbund eller en interesseorganisation, eventuelt en aftale med aftalelicensvirkning, jf. ophavsretslovens § 50, stk. 1 eller 2.

Disse undtagelser er ikke særegne for værker lagt på sociale medier – eller for værker på internettet – og problemstillinger i relation til disse undtagelser opstår ikke i større omfang i relation til værker lagt på sociale medier. Denne artikel behandler derfor ikke mulighederne for at anvende værker lagt på sociale medier i henhold til ophavsretslovens undtagelsesbestemmelser og de ovennævnte typer af aftaler.

For det tredje er det muligt at anvende værker, der er lovligt lagt på sociale medier, gennem linking. De ophavsretlige problemstillinger, som knytter sig til denne anvendelse, gælder generelt alle værker, der bliver tilrådighedsstille på internettet. Dog er flere af disse problemstillinger særligt relevante at behandle i forhold til sociale medier. Muligheden for anvendelse af værker lagt på sociale medier ved at linke til dem vil blive behandlet nedenfor under pkt. 4.

For det fjerde kan ophavsmanden give tilladelse til brug af de værker, som denne lægger på et socialt medie, gennem tiltrædelse af brugerbetingelserne for det pågældende sociale medie. Udstrækningen af denne tilladelse vil blive behandlet under pkt. 5.

For det femte vil denne artikel behandle spørgsmålet, om hvorvidt og i hvilket omfang ophavsmanden – uanset indholdet af brugerbetingelserne, og om disse er gældende – ved at lægge værket på et socialt medie samtykker stiltiende til andres anvendelse af værket. Dette vil blive diskuteret nedenfor under pkt. 6.

Under pkt. 7 vil de særlige ophavsretlige problemstillinger, som knytter sig specifikt til udvalgte sociale medier, Facebook, YouTube, og Twitter, blive gennemgået. (*Ophavsret på sociale medier, af juridisk konsulent Anders Sevel Johnsen, side 3*)

• TIL VÆRKER PÅ SOCIALE MEDIER

Linkets anvendelse. Selv om linking til værker på sociale medier i visse tilfælde i sig selv er lovlig, kan den konkrete måde, hvorpå linket anvendes, alligevel indebære, at handlingen er

ulovlig. Ifølge reglerne i ophavsretslovens § 3 må et værk ikke ændres eller gøres tilgængeligt for almenheden på en måde eller i en sammenhæng, der er krænkende for ophavsmanden.

Spørgsmålet vil navnlig være aktuelt, i de tilfælde hvor linket embedder indholdet på hjemmesiden. *(Ophavsret på sociale medier, af juridisk konsulent Anders Sevel Johnsen, side4)*

• **SAMTYKKE**

På de sociale medier, som denne artikel behandler, skal personer tiltræde en række brugerbetingelser for at blive oprettet som brugere. I disse betingelser overdrager – eller med det begreb brugerbetingelserne typisk anvender; licenserer – brugeren rettighederne til det indhold, som denne lægger på det sociale medie. Før en bedømmelse af rækkevidden af en sådan overdragelse kan foretages, skal det overvejes, om brugeren af mediet overhovedet gyldigt har tiltrådt betingelserne, eller betingelserne eller dele heraf er uvirksomme.

På de fleste sociale medier tiltræder den nye bruger mediets brugerbetingelser med et enkelt klik.

På tilmeldingssiden hos Facebook er f.eks. anført følgende:

”Ved at klikke på Opret profil accepterer du vores vilkår og erklærer, at du har læst vores datapolitik, herunder vores brug af cookies.” *(Ophavsret på sociale medier, af juridisk konsulent Anders Sevel Johnsen, side5)*

• **STILTIENDE SAMTYKKE**

Når en bruger lægger indhold på et socialt medie, er brugeren almindeligvis klar over, at det sociale medie har en række funktionaliteter for genanvendelse af indholdet, fx *deling* og *re-tweet*. Hele formålet og idéen med sociale medier er, at brugerne interagerer med hinanden – afhængigt af det specifikke sociale medie og eventuelt brugerens privatindstillinger – mere eller mindre åbent.

Brugerne lægger frivilligt deres værker på det sociale medie. De brugere, som er bevidste om deres ophavsret til værkerne, ser formentlig afgivelse af dele af deres ophavsret til værkerne som en nødvendighed for at kunne anvende funktionaliteterne i forhold til andres brugeres indhold. En bruger kan således dårligt lægge sit indhold på et socialt medie og så bagefter beklage sig, når det sociale medie og dets brugere opfører sig som på et socialt medie, nemlig ved at brugerne interagerer med hinanden ved at udveksle indholdet. Når en bruger lægger indhold på et socialt medie, må det antages, at brugeren med den handling stiltiende samtykker til, at det sociale medies øvrige brugere kan anvende værket i et vist omfang. Lægges det således til grund, at brugerbetingelserne på et socialt medie ikke er gyldigt tiltrådt, vil en bruger stadig i et vist omfang have overdraget rettighederne til sit indhold gennem et stiltiende samtykke. (*Ophavsret på sociale medier, af juridisk konsulent Anders Sevel Johnsen, side6*)

Varemærker er tegn, der i forbindelse med handel anvendes til identificering af varer. Dit varemærke er det symbol, dine kunder kender dig på. Det adskiller dig fra dine konkurrenter. Du kan beskytte og styrke dit varemærke ved at registrere det. Så længe det anvendes, kan du i visse lande også få dit varemærke beskyttet, selv om det ikke er registreret. For at opnå den bedste beskyttelse er det dog en god idé at få det registreret. Den eneste betingelse for at få registreret et varemærke er, at det skal være klart defineret. Er det ikke klart defineret, kan hverken du eller dine konkurrenter være sikre på, hvad det reelt dækker. (*euipo.europa.eu*)

● OPEN SOURCE

Software, hvor man kan få adgang til kildekoden uden omkostninger og har mulighed for at videredistribuere ændringer baseret på kildekoden, kaldes free software eller open source. Fælles for free software og open source er, at der er defineret bestemte ejerskabsforhold og regler omkring adgangen til kildekoden og regler for videreudvikling og videredistributionen af den. Kildekoden er den tekst som programmøren har skrevet i et givent programmeringssprog.

For at kunne ændre i softwaren skal man have kildekoden. (DBC, u.d.)

En licensaftale er en aftale mellem to parter, hvor en indehaver af en rettighed (licensgiver) giver en anden virksomhed eller person (licenstag) tilladelse til at udnytte rettigheden mod betaling (licensafgift). Der er ved en licensaftale tale om en overdragelse til brug og ikke til eje. Ved en licensaftale får licenstag kun retten til at råde over rettigheden på den måde, som vilkårene i licensaftalen fastlægger.

EKSKLUSIVE LICENS er en aftale, hvor licensgiver forpligter sig til ikke at give andre en tilsvarende licens. Dvs. licenstag får som den eneste ret til at udnytte opfindelsen inden for et givet område. *IKKE-EKSKLUSIVE LICENS* er en aftale, hvor licenstag får tilladelse til at benytte opfindelsen men ikke får en eneret. Licensgiver er stadig berettiget til at udnytte rettigheden og til at give licens til andre.

Creative Commons blev grundlagt i 2001 og er en almennyttig organisation, der tilbyder en række simple værktøjer der giver alle og enhver, hvad enten de er studerende, kunstnere, forskere eller andet, mulighed for – helt eller delvis – at dele sit værk med andre.

Med en Creative Commons licens kan du dele dit værk, og skræddersy din ophavsret efter behov, og derved give brugeren en række friheder i forhold til gældende ophavsret, uden at skulle indgå en individuel aftale.

Creative Commons dækker området mellem fuld ophavsret – “all rights reserved” – og public domain, en total fraskrivelse af rettigheder til værket. Vores licenser lader dig beholde retten til dit værk, mens du inviterer brugerne til f.eks. at genbruge eller kopiere værket efter simple spilleregler. Vi kalder det “some rights reserved” – visse rettigheder forbeholdes. Med en cc-licens kan du som ophavsmand f.eks. forbeholde dig retten til at blive krediteret i forbindelse med brugen af værket. Du kan også forbeholde dig retten til kommerciel udnyttelse af værket.

(creativecommons.net)

• DE SEKS LICENSERINGSFORMER

Navngivelse (by)

Denne licens tillader andre at distribuere dit værk og bearbejde, herunder ændre ("remixe") og tilpasse, selv kommercielt, så længe de krediterer dig for det originale værk. Denne licens er den mindst restriktive af de licenser, der udbydes med hensyn til hvordan andre kan benytte dine værker under Navngivelse.

Del på samme vilkår (ShareAlike) (by-sa)

Denne licens tillader, at andre bearbejder, herunder ændrer og tilpasser, dit værk, herunder også med kommercielt sigte, så længe de krediterer dig og licenserer det nye værk under tilsvarende vilkår. Denne licens sammenlignes ofte med Open Source Software licenser. Ethvert nyt værk, der bygger på dit, bærer samme licens, hvorfor enhver bearbejdelse også vil tillade kommerciel brug.

Navngivelse - Ingen bearbejdelser (by-nd)

Denne licens tillader spredning af værket til offentligheden, kommerciel såvel som ikke-kommerciel, så længe værket distribueres uændret og i sin helhed med kreditering til dig

Navngivelse-ikke-kommerciel (by-nc)

Denne licens tillader, at andre bearbejder, herunder ændrer og tilpasser, dit værk med et ikke-kommercielt sigte. De nye værker skal kreditere dig og have et ikke-kommercielt sigte, men behøver ikke at blive licenseret under tilsvarende vilkår

Navngivelse-ikke-kommerciel-Del på samme vilkår (ShareAlike) (by-nc-sa)

Denne licens tillader, at andre bearbejder, herunder ændrer og tilpasser, dit værk med et ikke-kommercielt sigte på betingelse af, at de krediterer dig og licenserer det nye værk på tilsvarende vilkår. Andre kan downloade og sprede dit værk til offentligheden ligesom ved by-nc-nd licensen, men de må også oversætte, ændre og forfatte nye værker baseret på dit værk. Alle nye værker baseret på dit værk skal licenseres under en tilsvarende licens, hvorfor enhver bearbejdelse også vil forblive ikke-kommerciel.

Navngivelse-ikke-kommerciel-Ingen Bearbejdede Værker (by-nc-nd)

Denne licens er den mest restriktive af de seks overordnede licenser. Den tillader alene spredning af værket til offentligheden. Denne licens kaldes også "gratis reklame"-licensen, idet den tillader andre at downloade dine værker og dele dem med andre, så længe de krediterer dig og linker tilbage til dig. De kan dog ikke på nogen måde ændre værkerne eller anvende dem kommercielt. (*creativecommons.net*)

(gdpr.dk, u.d.) <https://gdpr.dk/>.

(Bisnode, u.d.) <https://www.bisnode.dk/bliv-klog-paa-.data/nyheder/persondataforordning-hvornar-hvorfor-hvem-og-hvad/>.

(systime, u.d.) <https://i.systime.dk/?id=432>

(bisnode, u.d.) <https://www.bisnode.dk/bliv-klog-paa-data/nyheder/persondataforordning-hvornar-hvorfor-hvem-og-hvad/>.

(kum, u.d.) <https://kum.dk/kulturomraader/ophavsret/1>.

(Legal Desk, u.d.) <https://www.legaldesk.dk/artikler/ophavsret>.

(Allborg Universitet, u.d.). <https://www.ophavsret.aau.dk/Hvad+er+ophavsret%3F/>.

(Ophavsret på sociale medier, af juridisk konsulent Anders Sevel Johnsen, side3)

(Ophavsret på sociale medier, af juridisk konsulent Anders Sevel Johnsen, side4)

(Ophavsret på sociale medier, af juridisk konsulent Anders Sevel Johnsen, side5)

(Ophavsret på sociale medier, af juridisk konsulent Anders Sevel Johnsen, side6)

(creativecommons.net) <https://dk.creativecommons.net/hvad-er-cc/>.

(DBC, u.d.) <https://www.dbc.dk/videndeling/hvad-er-open-source>.

(euipo.europa.eu) https://euipo.europa.eu/ohimportal/da/trade-mark-definition?TSPD_101_R0=085d22110bab2000e63b52846b3f576e45d5612d4adea35f8ad3ef71df949a2875df4a3f2f2e869d08ad9280ce143000a201a8e3e4cb48e05b17c85841203bd89c7a6009b5eb8e9fddd5c1b651ff53979e2c3c10d963251bdb3a6ea8a0a6ddcb.

(creativecommons.net) <https://dk.creativecommons.net/hvad-er-cc/>.